

Stuber Andrea

Társas és Raszkolnyikov

SZONYA

Szonya nem mellékes melléksors a *Bűn és bűnhődés*ben. Főmelléksors. Érdekes ötlet az ő vonalán haladva színpadra adaptálni a nagy, bensőséges Dosztojevszkij-regényfolyamot (bensőségesen Raszkolnyikov bensőségét értve). Az eredmény egy másik szenvedéstörténet. Kevésbé intellektuális, mint Raszkolnyikové, de talán megváltóbb.

Az Új Színház Stúdiójában bemutatott *Szonya* című színdarab szövegét Hársing Hilda készítette

macska-egér játéka. Porfirij Petrovics nemcsak nem lép fel az Új Színházban, de még a neve sem hangzik el az előadásban.

Hársing Hilda a regényből drámai helyzeteket gyűjtött ki, és drámai hősöket terelt színpadra. Kibontakoztatásukon eredményesen dolgozik a rendező Szabó Máté és a játékkedvet, színészi becsvágyat mutató szereplőgárda. Produkciójuk művészi értelemben nem különösebben izgalmas vagy nagyot mondó, de szép, szenvedélyes, érzelemmel telített estét kínál. Becsületos színházi adok-kapok.

Zeke Edit díszlete penészes oszlopokból és sok fregoliból állítja össze Marmeladovék szegényes otthonát, ahol az asszony, Katyerina folyton mos, zsémbel, köhög, és tartja a frontot. Az első jelenetben Pokorny Lia harisnyákat akaszt ki száradni, amelyek aztán bánatosan végigcsöpögik az első részt. Közben mint beteg, nincstelen többgyermekes asszony kétségbeesett erőfeszítéseket tesz a család fenntartásáért. Pokorny Lia kiváló. Egészen biztos, hogy ha az ő klasszikusan felívelő, nagyszabású alakítását a felénél megakasztanánk egy hőmérés erejéig, akkor

kiderülne, hogy legalább harmincnyolc fokaláza van a színésznőnek a tüdőbeteg Marmeladovné játzsza. S a láza úgy szökik egyre magasabbra, ahogy néhai apját helyezi mind feljebb a társadalmi ranglétrán, amikor emlegeti. Pokorny Lia három kisgyermek partnere közül különösen a szőke kislány hat rendkívül érzékenynek – valódi borzalommal az arcán figyelni szülei durva egymásnak esését. Marmeladov szerepében Papp Zoltán olyan alkoholista férjnek látszik, aki a szétesettség előrehaladott állapotában van már. Kitűnően oldja meg a színpad közepi oszlopnál előadott monológját, amelyben önmagát becsmérli Raszkolnyikov előtt. Egyszerre hat keserűen őszinte csirkefogónak és rafinált pojácának. Hátha ebből a magánzszámból még kijön a betevő vodkáravaló.

Székárosy Zsuzsa felvétele

Kovács Krisztián (Raszkolnyikov), Pokorny Lia (Marmeladovné), Tordai Teri (Amália) és Fodor Annamária (Szonya)

Görög Imre és G. Beke Margit fordítása alapján. A regény cselekményének azon pontjait vette alapul, ahol Dosztojevszkij a Marmeladov család nyomorúságos történetét írja le. Raszkolnyikov bűne és bűnhődése csak érintőlegesen csatlakozik e színpadi verzió eseményeihez, amennyiben Szonya beavatottja, részese és feloldozója lesz a fiatalember lelki gyötrődésének. Tulajdonképpen el is tekinthetünk a bűnesettől, hiszen az egész folyamat – a morálfilozófiai megfontolásokkal együtt – kívül esik a látóköreinken, s ugyancsak kimarad a tettes felőrlése, Porfirij nyomozó

A szöveg legnagyobb részét kettősök teszik ki, ami hatásos felvezetés a nagyjelenethez: a halotti torhoz, amikor is Luzsin lopással vádolja meg Szonyát. (Palacsinta kerül a három, vendégváró asztalra, s a rendező nem áll ellen a csábításnak: palacsintadobálásig fajulnak a viharos események.)

Különösen erőteljesek Szonya és Raszkolnyikov kettősei, s ez egyáltalán nem meglepő, minthogy mindkét szerep megformálója ideális a feladatra. Fodor Annamária Szonyája halovány arcú, kócos vörös lány – remek az a csupa ránc, csupa gyűrődés ruha, amit Balla Ildikó az első jelenetben ad rá –, aki fátyolos tekintetével, kedves hangjával, ígéző tisztaságával egy hadsereget is lefegyverezne. Szonya hitellessége megkérdőjelezhetetlen, a színész nő alakítása pedig a maga végletes egyszerűségében tökéletes. Kovács Krisztián Raszkolnyikovjáról az alapvető benyomásunkat az adja, ahogy kezét-lábát szelesen dobálva többször körbeviharzik a játéktér körül. Egy sovány, izgága fiatalember, akit beszippant az emberi szenvedés, s a nála is szerencsétlenebbnél keresi és találja meg a megértést, a megbocsátást és talán végül a lelki nyugalmat is.

Színes, gazdag és élvezetes a többi szereplő alkotta emberi tabló is. Tordai Teri veszekedős háziasszonya a cselekményben betöltött funkcióján túl bepillantást enged egy idegenbe szakadt, magányos nő szintén

elrettentő sorsába. Nem hiányzik belőle némi nagyon üzletszerűtlen részvét sem. Huszár Zsolt jelesül adja Lebezjatnyikov tömör elvszerűségén átütő emberségét, amelyet valószínűleg bármikor kész fordulalmian megtagadni. Huszár borzas, szakállas, foltos ruhás, kezében könyvvel közlekedő demokratája alighanem a legdosztojevskijebb figurája az előadásnak. Végül pedig igen elegáns, feszes és karakteres Almási Sándor Luzsinja. Aljas és sokra hivatott ember. Neki áll a zászló. A többiek teljességgel reménytelenek, legyenek akár gyilkosok vagy áldozatok, bűnösök vagy ártatlanok.

SZONYA (Új Színház)

Dosztojevskij Bűn és bűnhődés című regénye nyomán a szöveggönyvet írta: Hársing Hilda. **Az eredeti művet fordította:** Görög Imre és G. Beke Margit. **Díszlet:** Zeke Edit. **Jelmez:** Balla Ildikó. **Rendező:** Szabó Máté.

Szereplők: Fodor Annamária, Almási Sándor, Huszár Zsolt, Kovács Krisztián, Papp Zoltán, Pokorny Lia, Tordai Teri, Horváth Laura/Karnics Krisztina, Mezősi Mika/Horváth Joci, Liptai Dorottya/Bajkó-Köves Gréti/Nagy Nesika.

Szántó Judit

Lakályos légvár

HENRIK IBSEN: SOLNESS ÉPÍTŐMESTER

Csak az a vég, csak azt tudnám feledni... No meg a kezdetet. Amikor is a szexis, sőt Hildénél jóval ingerlőbb Kaja (Szávai Viktória; „vézna lány, betegesnek látszik” – így a szerző) idomait merészen kirajzoló ezüst miniszoknyában érzi kettőst lejt azzal a Ragnarral, akit már rég nem szeret; örülnék, ha Kiss Csaba legalább utólag megsúgná, mit kéne itt gondolnom. És essünk túl a groteszk befejezésen, amikor Solness (Bálint András) pókként kapaszkodik felfelé egy neccen, majd úgy marad. Metaforikus kóda egy amúgy ízig-vérig lélektani realista előadáshoz, amihez Kiss Csaba nagyon ért, és most is igen szépen bonyolít, finom mozgásokkal, szellemes ötletekkel. Telitalálat például Solnessné megkoncipiálása a gyerekkorba regrediáló, sugárzóan édes és ártatlan mosolyú, suhanó léptű, csupa törtféhérbe öltözött idegromcsként, és Kovács Adél gyönyörűen hozza. A tékozló fiúként anyaszínházába megtért Csankó Zoltán is meggyőző mint sürgő-forgó, fon-

toskodó, valójában teljesen közömbös, betegek iránt csak a pletyka szintjén érdeklődő Herdal doktor. Keres Emil (Knut Brovik) a tehetetlen, fogcsikorgatva megalázkodó sértettség szikár felkiáltójele, Ragnar-ként Adorjáni Bálint eleinte, talán titokzatosság címen, nem sokat mutat, de a bokrétaünnepség előtti keserű kitörését emlékezetesen oldja meg.

A szublimált értelemben köznapi, érthető vagy megfeythető figurákkal tehát nincs semmi baj. Zeke Edit szép, szellemes és szuggesztív jelmezeiben egytől egyig élnek. Mi több: az öregedéstől és a fiatalok konkurenciájától hisztérikusan rettegő, a másokhoz való könyörtelenségig süllyedő Solness építőmester, címszereplő és hős is tökéletesen hiteles Bálint András finoman árnyalt, a színész pasztellebb, érzékenyebb, mollabb alkatahoz csiszolt felfogásában (természetesen robusztusabb, elemibb erejű Solnessek is elképzelhetők). Egészen a Hilde Wangellal való találkozásig. És itt az ősbűnt Ibsen követi el.